

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2025-00261

ER REF Fö2025/00151

2025-04-29

Remissvar angående Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6)

Riksbanken är en del av Sveriges totalförsvar och deltar i planeringen för det civila försvaret. Riksbanken har enligt lagen (2022:1568) om Sveriges Riksbank (riksbankslagen) ett ansvar för att allmänheten ska kunna göra betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Riksbanken arbetar aktivt med att, utifrån sitt ansvar, driva totalförsvarsplaneringen framåt.

Riksbanken stödjer utredningens förslag om en bred aktivering av civilplikten i det civila försvaret. Riksbanken vill kommentera den del av utredningen som rör personalförsörjning med stöd av allmän tjänsteplikt, och de följdändringar som därmed föreslås i riksbankslagen.

Utredningen föreslår inom detta område dels en förändrad terminologi, där ordet krigsplacering endast bör användas för krigsplacering med värnplikt eller civilplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt (totalförsvarspliktslagen). Ordet beredskapsregistrering föreslås användas för sådan registrering som görs av totalförsvarspliktiga som placerats i en krigsorganisation till följd av avtal om tjänstgöring vid höjd beredskap. Syftet är ökad tydlighet om vad som är den rättsliga och faktiska innebörden av en krigsplacering.

Vad gäller sådan beredskapsregistrering föreslår utredningen vidare att endast den personal som tillförs krigsorganisationen utifrån bör registreras. Både den omfattande behandlingen av personuppgifter som i dagsläget sker och det administrativa arbete som nuvarande process medför framstår som problematisk. Under utredningens gång har det dock framkommit att flera myndigheter anser att huvudregeln fortsatt bör vara att registrera alla som ingår i krigsorganisationen. Med anledning av dessa synpunkter har utredaren presenterat två alternativa förslag till det huvudsakliga förslaget.

Riksbanken ställer sig i första hand bakom det som av utredningen benämns "alternativ två", som innebär att all personal som ingår i krigsorganisationen ska beredskapsregistreras, och de förändringar som därmed följer i riksbankslagen. Enligt Riksbankens mening är det viktigt att inte tappa fart i totalförsvarsplaneringen och det finns därför anledning att ifrågasätta om förslaget att endast beredskapsregistrera de som tillförs krigsorganisationen utifrån är det

mest ändamålsenliga. Riksbanken har inga synpunkter på den del av förslaget som gäller föreslagna ändringar av terminologin.

Om lagstiftaren väljer att gå vidare med utredningens huvudsakliga förslag om att endast beredskapsregistrera personal som inte ingår i den ordinarie verksamheten har Riksbanken inga principiella invändningar mot utredningens föreslagna ändringar i riksbankslagen.

Oaktat ovan alternativa förslag ser Riksbanken positivt på de förtydliganden som föreslås i riksbankslagen om att både Riksbanken och de företag som bedriver verksamhet av särskild betydelse för betalningar ska ha en bemannad krigsorganisation, samt att Riksbankens mandat att medge undantag från den allmänna tjänsteplikten förtydligas.

Avslutningsvis efterfrågar Riksbanken ett förtydligande vad gäller Riksbankens möjligheter att besluta om allmän tjänsteplikt för den egna personalen. Enligt 6 kap. 3 § totalförsvarspliktslagen är det regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som ska besluta hos vilka arbetsgivare och uppdragsgivare som allmän tjänsteplikt ska fullgöras, och vilka arbetstagare och uppdragstagare som ska omfattas. I 6 kap. 1 § i förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt (totalförsvarspliktsförordningen) finns regler om myndigheters möjligheter att besluta om tjänsteplikt för den egna personalen. Eftersom förordningar inte är tillämpliga på myndigheter under riksdagen är det enligt Riksbankens mening oklart på vilken grund myndigheter under riksdagen kan besluta om tjänsteplikt för den egna personalen. I dagsläget innehåller riksbankslagen endast uttryckligt lagstöd för möjligheten att besluta om allmän tjänsteplikt för de företag som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar. Mot bakgrund av ovanstående anser Riksbanken att det är angeläget med ett förtydligande av Riksbankens – och andra myndigheters under riksdagen – möjligheter att besluta om allmän tjänsteplikt för den egna personalen. Om lagstiftarens avsikt är att regeringens föreskriftsmandat i totalförsvarspliktsförordningen ska vara tillämpligt i förhållande till riksdagens myndigheter så behöver detta tydliggöras.

På direktionens vägnar:

Erik Thedéen
Riksbankschef

Sofia Levy-Nilsson
Beredskapsspecialist

Beslutet har fattats av direktionen (riksbankschefen Erik Thedéen, förste vice riksbankschefen Anna Breman samt vice riksbankscheferna Aino Bunge, Per Jansson och Anna Seim) efter föredragning av Sofia Levy-Nilsson. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen för avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd, Robert Sirkka, medverkat.